

ET

ET

ET

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON

Brüssel, 3.12.2008
SEK(2008) 2931

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT

Saadokument

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV

teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes

Mõju hindamise kokkuvõte

{KOM(2008) 809 lõplik}
{SEK(2008) 2930}

KOKKUVÕTE

LÄBIVAATAMISE PÕHJENDUS

Direktiivis 2002/95/EÜ on seatud eesmärk piirata teatavate ohtlike ainete kasutamist elektri- ja elektroonikaseadmetes, et kaitsta inimeste tervist ning aidata kaasa keskkonnakaitse seisukohalt mõistlikule elektri- ja elektroonikaseadmete romude (edaspidi „elektroonikaromud“) taaskasutamisele või kõrvaldamisele. Direktiiv vaadatakse läbi kahel peamisel põhjusel:

1. Komisjon on kohustunud kujundama **parema õiguskeskkonna**, mis oleks lihtne, arusaadav, tõhus ja jõustatav. Õiguskeskkond, milles ettevõtjad tegutsevad, mõjutab nende konkurentsivõimet, samuti võimet laiendada ettevõtet ja luua töökohti. Parema õigusloome eesmärk on oluline osa ELi **majanduskasvu- ja tööhõivepartnerluse** (Lissaboni) strateegiast. Direktiivi rakendamist, jõustamist ja kooskõla muude õigusaktidega on võimalik parandada.
2. Direktiivis, mis käsitleb teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramist elektri- ja elektroonikaseadmetes (edaspidi „ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiiv“), on kutsutud komisjoni üles läbi vaatama direktiiviga ettenähtud meetmeid eriti seoses direktiivi reguleerimisala laiendamisega kahele täiendavale seadmete kategooriale (kategooriad 8 ja 9: meditsiiniseadmed ning seire- ja kontrolliseadmed) ning piiratud kasutusega ainete loetelu kohandamisega.

PROBLEEM JA EESMÄRGID

Ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiivi eesmärkide saavutamist takistavad ja muudavad kulukamaks ebamäärase rakendamisega seotud probleemid, näiteks kui mõistete tõlgendamine ei ole ühtlustatud ja toote vastavuse tõendamise nõuded on erinevad, sellised jõustamisprobleemid nagu nõrk turujärelevalve ning probleemid, mis tulenevad vastuolust ühenduse muude õigusaktidega või teaduse/tehnikaga, näiteks võimalik kattumine REACH-süsteemi või energiat tarbivatele toodetele kehtestatud nõuetega, ja vajadus laiendada direktiivi reguleerimisala, et see hõlmaks meditsiiniseadmeid ning seire- ja kontrolliseadmeid.

Läbivaatamise eesmärk on parandada direktiivi rakendamist, jõustamist ja kooskõla seonduvate ühenduse tootealaste õigusaktidega ning suurendada selle kulutõhusust ja keskkonnakasutust.

LÄBIVAATAMINE

Sidusrühmadega peeti kaks konsultatsiooni ja viidi läbi mitmed uuringud. Nendes käsitleti läbivaadatavaid teemasid ja iga temaga seotud tegevusvariante. Tänu kõnealustele konsultatsioonidele ja uuringutele määratleti mitmed konkreetset allpool esitatud tegevusvariandid ja analüüsiti neid.

TEGEVUSVARIANDID

Tegevusvariandid on liigitatud kolme põhirühma:

- 1) direktiivi täpsustamine a lihtsustamine;
- 2) parem jõustamine liikmesriigi tasandil;
- 3) direktiivi kohandamine tehnika ja teaduse arenguga.

Iga kõnealuse põhirühma puhul kaaluti mitut tegevusvarianti ning analüüsiti iga variandiga kaasnevaid kulusid ja sellest saadavat kasu.

VALITUD TEGEVUSVARIANDID

Kokkuvõtlikult soovitatakse järgmisi tegevusvariante:

Muudatused õigusaktis, et täpsustada selle reguleerimisala ja mõisteid, eelkõige sellise tooteloetelu koostamine, millega määratletakse ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiivi reguleerimisala, mis on siduv ega sõltu elektroonikaromusid käsitleva direktiivi reguleerimisalast.

Kõikide selliste uute asjakohaste sätete lisamine, mida on juba kasutatud toodete turustamist käsitlevas ELi õigusaktide pakettis:

- siseriiklik turujärelevalve;
- mehhanismid toote vastavuse hindamiseks enne selle turuleviimist, tuginedes tootja esitatud deklaratsioonile;
- toote vastavuse eeldamine ühtlustatud standardite ja CE-vastavusmärgise alusel.

Erandite tegemise menetluse kohandamine, näiteks komiteemenetluse abil kehtestades taotlejatele nõude analüüsida asendusaineid enne taotluse esitamist ja kehtestada täiendavad erandite tegemise kriteeriumid.

Meditsiiniseadmete ning kontrolli- ja seireseadmete järkjärguline lisamine ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiivi reguleerimisalasse; muudatusi ei tehta piiratud kasutusega ainete loetelus.

SAADAV KASU JA KULUD

Kõnealuste tegevusvariantidega seotud kulud ja nendest saadav kasu on ülevaatlikult järgmine:

Vähe on kogemusi seoses **nõuetele vastavuse tegelike kuludega tööstuses**; elektri- ja elektroonikaseadmetes teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiiviga praegu hõlmatud toodete puhul peaksid need olema 1–4 % käibest. Viimatiste ülevaadete kohaselt on ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiiviga seotud üldkulud keskmiselt 1,9 % (varasemad kulud ja tulevased ühekordsed kulud).

Selliste meditsiiniseadmete ning kontrolli- ja seireseadmete puhul, mida toodetakse vähe või mille otstarve on äärmiselt tähtis, mistõttu katse- ja usaldusväärusnõuded on rangemad, on nõuetele vastavuse ligikaudsed kulud aastas hinnanguliselt 400–1600 miljonit eurot; väidetavalt on mõne keerulise toote puhul elektri- ja elektroonikaseadmetes teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiivi nõuetele vastavusega seotud kulud isegi kuni 7–10 % käibest (uue toote puhul) või 1–10 % käibest (olemasoleva toote muutmise korral). Suur osa kõnealustest kuludest on seotud keerulisemate toodete pikaajaliste väljatöötamis-, katsetamis- ja heakskiitmistsüklitega. Seepärast tehaksegi kõnealuste toodete puhul ettepanek **kehtestada** nõuded **järk-järgult**, et nõuetele vastavusse viimine toimuks olemasolevate ressursside ja tootearendustsüklite raames.

Ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiivis ei sätestata selgesõnaliselt liikmesriikide aruandluskohustusi ega tootjatele seatavaid teabeesitusnõudeid ja enamasti ei ole liikmesriigid kehtestanud selliseid õiguslikke kohustusi riigi tasandil. Erandite tegemise menetlust peetakse pikaks toodete puhul, mille innovatsioonitsükkel on lühike; tänu erandite kehtivusaja kohaldamise ja täpsustamisega seotud nõuete ühtlustamisele **kiireneb menetlus**, suureneb õiguskindlus ja väheneb nii asutuste kui ka taotlejate halduskoormus.

Kehtestades reguleerimisala, mõisteid, toote vastavuse hindamist ja turujärelevatvet käsitlevad ühtlustatud nõuded, mis on kooskõlas ELi muude tootealaste õigusaktidega, **suurendatakse õiguskindlust ja vähendatakse ka halduskoormust**.

Kõnealuste muudetud sätete esialgsel rakendamisel võiks liikmesriikidele ja tootjatele **lisanduda halduskoormust** sõltuvalt sellest, missugune on praegu liikmesriigi valmisolek nõuetekohaseks jõustamiseks ja kas tootjad on võtnud toote vastavuse tagamiseks piisavaid meetmeid.

Komisjoni talitused prognoosivad, et üldine puhaskasu, kuigi see on tagasihoidlik, ületab kulusid. Lisaks on soovitatud tegevusvariantidel oluline kumulatiivne mõju, kuna need muudavad direktiivi täpsemaks ning ühtlustavad selle rakendamist ja jõustamist, mis aitab parandada õiguslikku reguleerimist.

Keskkonnakasu on tõenäoliselt märkimisväärne: meditsiiniseadmed ning kontrolli- ja seireseadmed, mille osakaal elektroonikaromudes on 0,2–0,3 %, sisaldavad tonnides raskmetalle, mis on keelustatud ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiiviga (> 1400 tonni pliid, ligikaudu 2,2 tonni kaadmiumi); ebaõige jäätmekäitluse korral võivad kõnealused ained sattuda keskkonda (eraldi kogutakse üksnes 49,7 % meditsiiniseadmeromust ning 65,2 % kontrolli- ja seireseadmeromust); kui kõnealuste ainete kasutamist piiratakse ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiiviga, ei esine neid keskmises ja pikas perspektiivis enam toodetes ega tooteromus; täpsem analüüs on näidanud, et isegi kui palju kõrgema ringlussevõtumäära puhul saadakse ikkagi keskkonnakasu kõnealuste seadmekategooriate lisamisest ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiivi reguleerimisalasse.

Võttes arvesse asjaolu, et liikmesriikides praegu läbiviidud kontrollide kohaselt ei vasta täielikult nõuetele kuni 44 % elektri- ja elektroonikaseadmetest, peaks ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiiviga kaasnev keskkonnakasu märkimisväärselt suurenema, kui turul olevate nõuetele mittevastavate toodete hulka vähendatakse nii palju kui võimalik tänu liikmesriigi tasandil kohaldatavatele tõhusatele turujärelevatvemehhanismidele ja tihedamale koostööle, mida liikmesriigi asutused teevad mittevastavate toodete kõrvaldamiseks.

Ettevalmistavates uuringutes nimetati aineid, mille võiks lisada ohtlike ainete kasutamise piiramise direktiivi reguleerimisalasse kuuluvate ohtlike ainete loetellu, ent arvestades piisava teabe puudumist asendusainete kohta, mistõttu ei ole selget ülevaadet sellest, kas need ained on keskkonnaohutumad või, kui keskkonnaohutumad alternatiivid on olemas, kas asenduskulud on proportsionaalsed keskkonnakasuga, **ei peeta otstarbekaks kavandada uute ohtlike ainete lisamist kõnealuse direktiivi reguleerimisalasse.**